

การศึกษาภาษาจีน : ข้อสังเกตจากการศึกษาในสถาบันภาษา กรุงปักกิ่ง (2524 - 2526)

รุ่งศรี อื่นโสภา

สถาบันภาษากรุงปักกิ่ง (Beijing Language Institute) เป็นสถาบันสอนภาษาจีนให้แก่คนต่างชาติ และสอนภาษาต่างประเทศแก่คนจีน ตั้งอยู่ในเขตไห่เตียน ซึ่งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของกรุงปักกิ่ง ห่างจากเทียนอันเหมิน ซึ่งเป็นใจกลางกรุงปักกิ่งประมาณ 12 กิโลเมตร สถาบันนี้เกิดขึ้นจากการเป็นสถาบันสอนภาษาจีนแก่ชาวต่างชาติที่เตรียมศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยในประเทศจีน ผู้ต้องการใช้ภาษาจีนเพื่อการศึกษาวิจัยขั้นสูง และผู้ที่ จะเข้าไปประกอบอาชีพอยู่ในประเทศจีน เดิมเคยเป็นงานของแผนกภาษาจีนสำหรับนักศึกษาต่างชาติ (Chinese Section for Foreign Students) ของมหาวิทยาลัยปักกิ่งและมหาวิทยาลัยอื่นๆ ต่อมาได้จัดตั้งเป็นสถาบันภาษากรุงปักกิ่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 ปัจจุบันงานในความรับผิดชอบของสถาบันฯ มีทั้งการสอน การวิจัย การผลิตตำราสอนภาษาจีนแก่ชาวต่างชาติ และการสอนภาษาต่างประเทศให้แก่ นักศึกษาจีน

ในปีการศึกษา 2524-2525 มีนักศึกษาประมาณ 1,000 คน เป็นนักศึกษาต่างชาติ 668 คน นอกนั้นเป็นนักศึกษาจีน นักศึกษาต่างชาติเป็นนักศึกษาที่มาจากประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จำนวน 62 ประเทศ (ดูภาคผนวก) มีอาจารย์ผู้สอนภาษาจีนประมาณ 300 คน อาจารย์ส่วนมาก มีประสบการณ์ในการสอนภาษาจีนแก่ชาวต่างชาติเป็นเวลา 20 - 30 ปี อาจารย์จำนวนหนึ่งเคยได้รับเชิญไปสอนภาษาจีนในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ตั้งแต่ปี 2516 เป็นต้นมา มีอาจารย์ของสถาบันฯ ออกไปสอนภาษาจีนใน 35 ประเทศทั่วโลก จำนวนถึง 260 คน

นอกจากการสอนภาษาจีนแก่ชาวต่างชาติแล้ว สถาบันฯ ยังสอนวิชาภาษาต่างประเทศแก่นักศึกษาในระดับปริญญาตรี ฝึกอบรมภาษาต่างประเทศแก่นักศึกษาจีนที่เตรียมตัวไปศึกษาต่อต่างประเทศการฝึกอบรมระยะ

สั้นแก่ครูอาจารย์ผู้สอนภาษาต่างประเทศในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ของจีน งานสอน วิจัย แต่งตำราของสถาบันฯ แบ่งออกเป็นหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

1. คณะที่ 1 เป็นคณะที่รับผิดชอบการสอนภาษาจีนขั้นพื้นฐานแก่นักศึกษาต่างชาติ มีจุดหมายที่จะสอนภาษาจีนแก่นักศึกษาต่างชาติที่เตรียมการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยในประเทศจีนให้มีความรู้ภาษาจีนพอที่จะใช้ใน ชีวิตประจำวันและเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาขั้นต่อไป ขณะเดียวกันคณะฯ ก็ทำหน้าที่วิจัยและผลิตตำราสอนภาษาจีนพื้นฐานสำหรับชาวต่างชาติ การสอนเป็นการสอนทักษะการใช้ภาษา ทั้งทางด้านการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน โดยแบ่งหลักสูตรการสอนเป็น 3 ประเภทคือ

1. ภาษาจีนสำหรับนักศึกษา ด้านศิลปศาสตร์

2. ภาษาจีนสำหรับนักศึกษา
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3. ภาษาจีนสำหรับนักศึกษา
แพทย์

นักศึกษาทางด้านศิลปศาสตร์
ที่มีความรู้ภาษาจีนมาบ้างแล้ว และ
ผ่านการทดสอบ (placement test) ของ
คณะฯ จะใช้เวลา 1 ปี ส่วนนักศึกษา
ที่ไม่มีความรู้ภาษาจีนมาเลยต้องใช้
เวลาศึกษา 2 ปี (ปีที่ 1 ในคณะที่ 1
และปีที่ 2 ในคณะที่ 2)

นักศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยี และนักศึกษาแพทย์
ใช้เวลาศึกษา 1 ปี

2. คณะที่ 2 รับผิดชอบการสอน
ภาษาจีนสมัยใหม่ขั้นสูงสำหรับนักศึกษา
ต่างชาติที่ต้องการศึกษาภาษาจีนเพื่อ
ออกไปเป็นผู้สอน แปลเอกสาร เป็นล่าม
และวิจัยเกี่ยวกับภาษาจีนสมัยใหม่
ผู้ที่เรียนในคณะที่ 2 ก็คือผู้ที่ผ่าน
การเรียนและสอบไล่ได้ในชั้นปีที่ 1
ในคณะที่ 1 มาแล้ว และข้ามมาเรียน
ชั้นปีที่ 2 ในคณะที่ 2 หรือผู้มีความรู้
ภาษาจีนผ่านการทดสอบ ตามมาตรฐาน
ของสถาบันฯ

หลักสูตรการสอนของคณะฯ
มีทั้งหลักสูตรสำหรับผู้ต้องการการ
ศึกษาในระยะสั้น 1-2 ปี และหลักสูตร
สำหรับผู้ต้องการศึกษาเพื่อรับปริญญาตรี
ซึ่งต้องสอบไล่ได้ชั้นปีที่ 4 ตามหลักสูตร
ของคณะ ผู้ที่ศึกษาโดยไม่รับปริญญา
อาจเลือกเรียนวิชาต่าง ๆ ได้ตาม
ต้องการ แต่ผู้ต้องการรับปริญญาต้อง
เรียนวิชาบังคับและวิชาเลือกให้ครบ
ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

นอกเหนือจากงานสอน คณะฯ
ยังรับผิดชอบในการวิจัย แต่งตำรา
สำหรับการสอนวิชาต่าง ๆ ของคณะฯ

3. โครงการสอนวิชาภาษาจีน
แบบเร่งรัดสำหรับชาวต่างชาติ (Inten-
sive Chinese Courses for Foreigners)
เป็นโครงการศึกษาระยะสั้นใช้เวลา
เพียง 5-6 สัปดาห์ จัดชั้นเรียนตาม
ระดับความรู้ของผู้เรียนเป็น 4 ระดับ
เป็นการสอนภาษาจีนเพื่อผู้เรียนนำ
ไปใช้ในชีวิตประจำวัน เน้นการฟัง
และการพูด การจัดชั้นเรียนเป็นชั้น
เล็กมีนักศึกษาประมาณชั้นละ 10 คน
โดยปกติจะเปิดสอนปีละ 3 ครั้งใน
ภาคฤดูใบไม้ผลิ ฤดูร้อน และฤดู
ใบไม้ร่วง

4. คณะทำงานวิจัยและผลิต
ตำรา รับผิดชอบในการทำวิจัยการ
สอนวิชาภาษาจีนเป็นภาษาต่างประเทศ
จัดทำพจนานุกรม ทำตำราสำหรับ
ชาวต่างชาติที่เรียนภาษาจีน จัดทำ
เอกสารคู่มือสำหรับอาจารย์ผู้สอนภาษา
จีนที่จะออกไปสอนในต่างประเทศ
เป็นต้น

นอกจากนั้นยังมีคณะทำงาน
ออกวารสารเกี่ยวกับการสอนภาษา
จีนเป็นภาษาต่างประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยน
ความรู้ความคิดและประสบการณ์
และเผยแพร่ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5. คณะวิชาภาษาต่างประเทศ
(Foreign Languages Department) รับผิดชอบ
การสอนวิชาภาษาต่างประเทศ
แก่นักศึกษาจีนในระดับปริญญาตรี
และสอนภาษาต่างประเทศแก่นักศึกษา
จีนที่เตรียมตัวไปศึกษาต่างประเทศ
คณะนี้ไม่รับนักศึกษาต่างชาติ

6. โครงการฝึกอบรมผู้สอนวิชา
ภาษาต่างประเทศ ตั้งขึ้นตามมติของ
กระทรวงศึกษาธิการ ที่จะให้มีการ
เชิญผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา วรรณคดี
ชาวต่างประเทศมาบรรยาย-แก่อาจารย์
ผู้สอนวิชาภาษาต่างประเทศจากมหา-

วิทยาลัยและสถาบันต่าง ๆ ในประเทศ
จีน เป็นการฝึกอบรมระยะสั้น ปัจจุบัน
มีโครงการฝึกอบรมอาจารย์ผู้สอน
ภาษาญี่ปุ่น โดยรัฐบาลญี่ปุ่นส่งผู้เชี่ยวชาญ
ชาวญี่ปุ่นมาเป็นผู้บรรยาย มีผู้
เข้ารับการอบรมจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ
กว่า 40 แห่งจากทั่วประเทศ
ระบบการศึกษา

การศึกษาแบ่งเป็นระดับและ
ประเทศต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น การ
สอนเน้นการฝึกทักษะทั้ง 4 โดยมีอา-
จารย์ผู้สอนเป็นผู้บรรยายและฝึกฝน
มีห้องปฏิบัติการภาษาและอุปกรณ์ต่าง ๆ
เช่น ภาพยนตร์ สไลด์ แถบบันทึกภาพ
 ฯลฯ มีการทดสอบและวัดผลอยู่เสมอ
รวมทั้งมีการติดตามให้การดูแลเป็น
พิเศษแก่นักศึกษาที่มีปัญหาในการเรียน

นอกจากการเรียนในชั้นเรียน
แล้ว ยังมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่
สถาบันฯ จัดขึ้น เช่น การแสดงเป็น
ภาษาจีน การสอนวิชาศิลปการเขียน
อักษรจีน (Calligraphy) การเยี่ยมชม
สถานที่ต่าง ๆ โรงงาน คอมมูน และ
กิจกรรมวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง
การบรรยายหรือสัมมนาเกี่ยวกับ
เรื่องของจีนทางด้านประวัติศาสตร์
วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ ฯลฯ

ผู้ประสงค์จะศึกษาวิชาภาษา
จีนที่สถาบันฯ ควรมีความรู้อย่างต่ำ
มัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อศึกษาใน
หลักสูตรของสถาบันฯ ซึ่งเป็นหลักสูตร
ระดับปริญญาตรี สำหรับผู้ไม่เคยศึกษา
ภาษาจีนมาก่อนควรมีความรู้ในระดับ
ที่จะอ่านตำราซึ่งมีคำอธิบายเป็นภาษา
อังกฤษหรือฝรั่งเศสได้ เพราะตำราที่
ใช้สอนจะมีคำอธิบายเป็นภาษาจีน และ
ภาษาอังกฤษ หรือฝรั่งเศส การรู้ภาษา
ทั้งสองนี้ยังจะมีประโยชน์ สำหรับ
ผู้ศึกษาโดยเฉพาะในระยะแรก ซึ่งยัง

พูดภาษาจีนไม่ได้ด้วย เพราะนักศึกษาส่วนใหญ่มาจาก ประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษหรือฝรั่งเศส หรือเรียนภาษาทั้งสองเป็นภาษาที่ 2 มาแล้ว ทำให้สามารถติดต่อพูดคุยกับเพื่อนนักศึกษาต่างชาติได้

บริการต่าง ๆ ของสถาบันฯ

สถาบันฯ มีบริการห้องสมุดซึ่งมีหนังสือ วารสาร ทั้งที่เป็นภาษาจีน และภาษาต่างประเทศกว่า 330,000 รายการ มีห้องอ่านหนังสือภาษาจีน ห้องอ่านหนังสือภาษาต่างประเทศ ห้องอ่านหนังสือพิมพ์และวารสาร แยกเป็นสัดส่วน

สถาบันฯ ยังมีบริการด้านการแพทย์ มีห้องอาหาร ซึ่งมีทั้งอาหารจีน อาหารฝรั่ง และอาหารอิสลาม มีร้านค้า บริการซักรีด ไปรษณีย์ ธนาคาร หอพักนักศึกษา มีการสอนพลศึกษา และกีฬาประเภทต่าง ๆ เช่น มวยจีน แก่นักศึกษาที่สนใจ มีสนามเทนนิส บาสเก็ตบอล ฟุตบอล และกีฬาประเภทต่าง ๆ ไว้บริการนักศึกษา

ระหว่างปิดภาคการศึกษาจะมีการจัดทัศนศึกษาเพื่อนำนักศึกษาออกไปศึกษาสภาพของประเทศจีนในภูมิภาคต่าง ๆ ทุกภาคการศึกษา

ค่าใช้จ่ายในการศึกษาในสถาบันฯ

นักศึกษาของสถาบันฯ มี 2 ประเภท คือนักศึกษาทุนรัฐบาล และนักศึกษาทุนส่วนตัว ค่าใช้จ่ายสำหรับนักศึกษาทั้ง 2 ประเภท เป็นดังนี้

1. นักศึกษาที่ได้รับทุนการศึกษาจากรัฐบาลจีน (ร่วมกับรัฐบาลประเทศของตน) จะได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมการศึกษา ค่าหอพัก วัสดุการศึกษา ค่ารักษาพยาบาลทั้งหมด และได้รับค่าใช้จ่ายประจำเดือน

ของตนเองใช้จ่ายประจำเดือนเป็นเงินเดือนละ 140 หยวน ตั้งแต่วันแรกของการเดินทางไปถึงประเทศจีน และได้รับเงินอีกส่วนหนึ่งจากรัฐบาลของตนเอง นอกจากนี้รัฐบาลจีนยังจ่ายค่าเครื่องกันหนาวคนละ 80 หยวน เมื่อแรกเดินทางมาถึงประเทศจีนด้วย

2. นักศึกษาทุนส่วนตัว จะต้องจ่ายค่าใช้จ่ายทั้งหมดด้วยตนเอง ค่าหอพักและค่าธรรมเนียมการศึกษาประมาณปีละ 2,070 หยวน ค่ารักษาพยาบาล 150 หยวน (สำหรับผู้ต้องการใช้บริการรักษาพยาบาลของสถาบันฯ) และค่าใช้จ่ายส่วนตัวอย่างต่ำประมาณเดือนละ 200 หยวน (สำหรับเดือนแรกจะต้องมีค่าใช้จ่ายพิเศษสำหรับซื้อเครื่องใช้ที่จำเป็นด้วย) ค่าทัศนศึกษาประมาณภาคการศึกษาละ 500 หยวน

การสมัครเข้าศึกษาในสถาบันฯ

สถาบันฯ ไม่รับสมัครนักศึกษาโดยตรง ผู้ต้องการสมัครเข้าศึกษาในสถาบันฯ ต้องติดต่อผ่านทางสถานทูตจีนในแต่ละประเทศ สำหรับนักศึกษาทุนรัฐบาลนั้น รัฐบาลของแต่ละประเทศจะเป็นผู้จัดสรรทุนตามจำนวนที่ตกลงกันไว้กับรัฐบาลจีน

ผู้สมัครต้องมีหนังสือรับรองการตรวจสุขภาพ ผู้มีปัญหาเรื่องสุขภาพจะต้องไปรับการตรวจเพิ่มเติมจากแพทย์ของสถาบันฯ หรือสถานพยาบาลที่กำหนด ถ้าผลการตรวจไม่เป็นที่พอใจ จะไม่ได้รับอนุญาตให้ลงทะเบียนเรียน

ผู้มีความรู้ภาษาจีนมาก่อน และไม่ต้องการเริ่มศึกษาจากชั้นปีที่ 1 อาจทำการทดสอบความรู้ เพื่อจัดเข้าชั้นเรียนตามระดับความรู้ของแต่ละคน

ภายหลังการศึกษาวិชาภาษาจีนที่สถาบันฯ แล้ว นักศึกษาที่ต้องการ

สมัครเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ในประเทศจีนจะต้องติดต่อเพื่อให้สถาบันฯ จัดหาที่เรียนให้

ข้อสังเกตและข้อคิดเห็นบางประการ

ข้อสังเกตและข้อคิดเห็นต่อไปนี้ได้จากประสบการณ์ของผู้เขียนซึ่งได้ศึกษาในสถาบันฯ ในช่วงปี พ.ศ. 2524-2526 เปรียบเทียบกับหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาจีนของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ซึ่งผู้เขียนศึกษาอยู่ในช่วงปี พ.ศ. 2517-2519 และมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ซึ่งเป็นสถานที่ทำงานของผู้เขียนในปัจจุบัน

ก. ข้อสังเกตเกี่ยวกับหลักสูตรระบบการศึกษาและการเรียนการสอนของสถาบันฯ

หลักสูตรชั้นปริญญาตรีของสถาบันฯ เป็นหลักสูตรการศึกษาวิชาภาษาจีนโดยเฉพาะ ไม่มีวิชาการศึกษาอื่น ๆ ที่เป็นวิชาพื้นฐานทั่วไปที่นักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยจะต้องศึกษา เช่น วิชาต่าง ๆ ในหมวดวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หมวดวิชามนุษยศาสตร์ หมวดวิชาสังคมศาสตร์ ทักษะการเขียน เป็นต้น ซึ่งตามมาตรฐานการศึกษาของมหาวิทยาลัยโดยทั่วไปถือว่าจะต้องบรรจุวิชาเหล่านี้ไว้ในหลักสูตรการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นวิชาพื้นฐานทั่วไปที่นักศึกษาทุกคนจะต้องเรียน

ระบบการศึกษาของสถาบัน เป็นระบบการสอนภาษาจีนแก่คนต่างชาติที่ได้ผลดี เพราะมีหลักสูตรที่เน้นหนักไปการฝึกทักษะทั้ง 4 ดังกล่าวแล้ว สถาบันมีอุปกรณ์การสอนครบครัน เช่น ห้องปฏิบัติการทางภาษาและสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ มีตำราซึ่งทางสถาบันฯ จัดทำขึ้นใช้เอง

การสอนส่วนใหญ่ผู้สอนจะทำ-
งานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยมีอาจารย์
จำนวนหนึ่งสอนวิชาเดียวกัน โดย
แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มย่อยกลุ่ม
ละประมาณ 10 คน ใช้มาตรฐานเดียว
กันหมด ตั้งแต่การใช้ตำราเรียน แบบ-
ฝึกหัด การทดสอบและการวัดผลการ
ศึกษา

สถาบันฯ จะจัดทำตำราประกอบ
การสอนทุกวิชาที่เปิดสอนเอง โดย
อาจารย์ผู้สอนจะเป็นผู้ทำตำรา ซึ่ง
ส่วนใหญ่จะเขียนร่วมกันเป็นกลุ่ม โดย
อาจารย์แต่ละคนที่เป็นผู้สอนวิชา
ต่าง ๆ จะได้รับสิทธิหมุนเวียนกัน
หยุดการสอนเป็นครั้งคราว คราวละ
1-2 ภาคการศึกษาเพื่อเขียนตำรา ตำรา
ที่เขียนขึ้นแล้วจะถูกนำมาทดลอง
ใช้และมีการปรับปรุงแก้ไขโดยดูจากผล
การใช้ประกอบการสอน และโดยการ
สอบถามความคิดเห็นของนักศึกษา
ในแต่ละภาคการศึกษา แต่ตำราของ
สถาบันฯ มีจุดอ่อนอยู่อย่างหนึ่งคือ
เนื้อหาของตำรา บางครั้งไม่น่าสนใจ
หรือนำเบื่อหน่ายสำหรับผู้ที่ไม่ใช่คน
ของประเทศสังคมนิยมหรือคอมมิวนิสต์
มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดใช้ตำราส่วน
หนึ่งของสถาบันฯ โดยเฉพาะสำหรับ
นักศึกษาในชั้นปีที่ 1 ซึ่งเป็นชั้นเริ่มต้น
เพื่อสอนให้เกิดทักษะในการฟัง พูด
เขียน และอ่าน รวมทั้งหลักไวยากรณ์
ภาษาจีน อีกส่วนหนึ่งใช้ตำราที่ผู้สอน
เรียบเรียงขึ้นเอง หรือตำราของมหา-
วิทยาลัยอื่น ๆ ของอเมริกา สำหรับ
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์นั้น ตำรา
ที่ใช้มีทั้งที่มาจากปักกิ่ง ช่งกง ไต้หวัน
และผู้สอนเรียบเรียงขึ้นเอง

ข้อดีประการสำคัญของการศึกษา
วิชาภาษาจีนจากสถาบันฯ คือ นักศึกษา
มีโอกาสเรียนภาษาในดินแดนของ

เจ้าของภาษา ทำให้สามารถฝึกฝนการ
ใช้ภาษาในชีวิตจริงโดยการติดต่อ
สมาคมกับคนจีน ทำให้สามารถฝึก
ทักษะการฟังและการพูดไปด้วย

การสอนของสถาบันฯ พยายาม
ให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาเป็นผู้สอน
เช่น วิชาแปล จะเปิดสอนให้ตามความ
ต้องการของนักศึกษา โดยมีอาจารย์
ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะแต่ละภาษาเป็นผู้สอน
ซึ่งมีทั้งภาษาตะวันตก เช่น อังกฤษ
ฝรั่งเศส เยอรมัน สเปน ฯลฯ ภาษา
ตะวันออก เช่น ภาษาญี่ปุ่น เกาหลี
ไทย เขมร ฯลฯ และภาษาอาหรับ
เป็นต้น ทั้งนี้หากสถาบันฯ ไม่มีผู้เชียว-
ชาญเฉพาะภาษาก็จะใช้วิธียืมตัวอาจารย์
จากสถาบันอื่น เช่น มหาวิทยาลัย
ปักกิ่ง สถาบันภาษาต่างประเทศ เป็นต้น
ทำให้ผู้เรียนได้ประโยชน์จากการ
เรียนและสามารถนำวิชาความรู้ที่ได้
ศึกษาไปใช้ได้ในการปฏิบัติงานจริง
ซึ่งการเรียนภาษาจีนที่มหาวิทยาลัย
ฮาร์วาร์ด จะไม่มีโอกาสเช่นนี้ เพราะ
นักศึกษาจะต้องเรียนแปลจีนเป็นอังกฤษ
อังกฤษเป็นจีน ซึ่งนอกจากจะไม่มี
ประโยชน์สำหรับนักศึกษาต่างชาติที่
ไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษในประเทศของ
ตนเองแล้ว ยังเป็นภาระและเป็นปัญหา
ในการเรียนด้วยหากภาษาอังกฤษไม่ดี
พอ แต่ข้อดีของการศึกษาวิชาภาษาจีน
ในมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด คือ การที่
มีผู้สอนมาจากแหล่งต่าง ๆ ซึ่งมีทั้ง
ชาวอเมริกันเอง และชาวจีนจากไต้หวัน
จีนแผ่นดินใหญ่ (ก่อนการปฏิวัติ และ
หลังปฏิวัติ) ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีประสบ-
การณ์ และทัศนคติต่าง ๆ กัน อาจ
เป็นผลดีสำหรับผู้เรียนที่อาจจะได้มี
โลกทัศน์ที่กว้างขึ้น

สถาบันฯ ให้ความสำคัญกับการ
ศึกษาเสริมหลักสูตรและทัศนศึกษา

มาก จัดให้นักศึกษาได้ชมการแสดง
เดินทางไปที่ศานาจรในมณฑลต่าง ๆ
และเยี่ยมชมกิจการของคอมมูน โรงงาน
โรงเรียน โรงพยาบาล ฯลฯ นับว่า
เป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่นักศึกษา
ต่างชาติ ที่จะเข้าใจและได้เรียนรู้ และ
สัมผัสกับชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรม
ของคนจีน

การจัดให้นักศึกษาได้ชมการ
แสดงไม่ว่าจะเป็นภาพยนตร์ ละคร
โดยเฉพาะละครพูดช่วยให้นักศึกษา
ได้ฝึกทักษะในการฟังได้เป็นอย่างดี
นอกจากนั้นสถาบันฯ ยังจัดให้ได้พบ
กับผู้แสดง หรือนักเขียนที่มีชื่อเสียง
ได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
และซักถามปัญหาต่าง ๆ ทำให้ความ
เข้าใจแนวคิดและการปฏิบัติงานของ
นักเขียนหรือนักแสดงเหล่านั้นด้วย

ข. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ต้องการ
ศึกษาวิชาภาษาจีนที่สถาบันฯ โดย
ไม่มีพื้นฐานความรู้ภาษาจีนมาก่อน แบ่ง
เป็น 3 ประเภทดังนี้

1. ผู้ต้องการศึกษาเพื่อกลับมา
เป็นครูสอนภาษาจีนในประเทศไทย
ควรศึกษาอย่างน้อย จบหลักสูตร
ปริญญาตรีของสถาบันฯ หรือแผนก
วิชาภาษาจีนของมหาวิทยาลัยอื่น ซึ่ง
ใช้เวลา 4 ปี

2. ผู้ต้องการศึกษาวิชาภาษา
จีนเมื่อใช้ประโยชน์ในการติดต่อหรือ
วิจัย แบ่งเป็น 2 ประเภทคือ ผู้ต้องการ
ศึกษาต่อหรือวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์
กับผู้ต้องการศึกษาต่อหรือวิจัยทาง
ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือ
วิชาการแพทย์ ควรใช้เวลาศึกษาภาษา
จีน 2 ปี และ 1 ปี ตามลำดับ

3. ผู้ต้องการศึกษาวิชาภาษาจีน
เมื่อใช้ประโยชน์ในการเข้าไปประกอบ
อาชีพในประเทศจีน ใช้เวลาศึกษา 1

ปี ก็สามารถใช้ภาษาจีนในชีวิตประจำวันได้ และหากมีความสนใจฝึกฝนการอ่านเพิ่มเติมเป็นพิเศษก็จะสามารถอ่านหนังสือพิมพ์ภาษาจีนได้

ก. ข้อสังเกตและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของนักศึกษาไทยในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

เริ่มตั้งแต่ปีการศึกษา 2524 ได้มีนักศึกษาไทยรุ่นแรกเข้าไปศึกษาในกรุงปักกิ่งภายหลังการเปิดความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างรัฐบาลของทั้งสองประเทศ มีนักศึกษาไทยลงทะเบียนเป็นนักศึกษาอยู่ในกรุงปักกิ่งประมาณปีละ 20 คน ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาทุนส่วนตัว ที่เป็นนักศึกษาทุนรัฐบาลนั้นในปี พ.ศ. 2524 มี 5 คน และปี 2525 มี 3 คน

จนถึงปัจจุบันยังไม่มีผู้ดูแลนักศึกษาโดยเฉพาะประจำอยู่ในสถานทูตไทยประจำกรุงปักกิ่ง กิจกรรมเกี่ยวกับการศึกษานั้นมีเจ้าหน้าที่สถานทูต ซึ่งมีเจ้าหน้าที่อย่างอื่นประจำอยู่แล้วเป็นผู้ดูแล นักศึกษาทุนรัฐบาลซึ่งมีกรมวิเทศสหการเป็นผู้รับผิดชอบนั้นก็อยู่ภายใต้การดูแลของเจ้าหน้าที่สถานทูตดังกล่าว เท่าที่ผ่านมามีเกิดปัญหาความไม่สะดวกหลายประการ โดยเฉพาะสำหรับนักศึกษาทุนรัฐบาล เช่น ความล่าช้าในการติดต่อกับรัฐบาลไทยเกี่ยวกับการของอนุมัติต่าง ๆ การรับเงินเบี้ยเลี้ยง ค่าใช้จ่ายประจำเดือน ฯลฯ ทำให้เป็นผลเสียต่อการวางแผนการเรียนอยู่มากเหมือนกัน งานด้านกิจการนักศึกษาในประเทศจีนอาจจะเป็นงานใหม่ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอาจเป็นปัญหาใหม่ และสถานการณ์เงื่อนไขต่าง ๆ ในการติดต่อกันระหว่างรัฐบาลไทยและจีนก็มีความแตกต่างจากการติดต่อกับประเทศอื่น ๆ จึงจำเป็น

ต้องมีบุคลากรและวิธีการปฏิบัติงานที่สะดวกรวดเร็ว เพราะนักศึกษาไทยที่อยู่ในประเทศจีน ขณะนี้ถ้านับรวมถึงนักศึกษาที่อยู่ในเมืองอื่น ๆ เช่น เมื่อกว้างใจทางภาคใต้ด้วยก็จะมีถึงประมาณปีละ 200 คน นับว่าเป็นจำนวนไม่น้อยทีเดียว

ชีวิตความเป็นอยู่ของนักศึกษาในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้นแตกต่างไปจากที่เป็นอยู่ในประเทศไทย ความสะดวกสบายและความบันเทิงหลายอย่างนั้นไม่มีอย่างที่เคยได้รับในประเทศไทย การดำเนินชีวิตและค่านิยมในสังคมจีนก็ต่างไปจากสังคมไทย นอกจากนั้นนักศึกษาไทยยังต้องอยู่ร่วมกับนักศึกษาต่างชาติ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชาติตะวันตก หรือมีวัฒนธรรมแบบตะวันตก จึงมีความจำเป็นอยู่มากที่นักศึกษาจะต้องมีผู้ดูแลฝ่ายไทย ซึ่งเป็นผู้มีความเข้าใจและเคยใช้ชีวิตอยู่ในสังคมตะวันตก และสังคมจีนมาก่อน ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ แนะนำและช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อความสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาโดยทั่วไป

ง. ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ทุนการศึกษาวิชาภาษาจีน

ทุนการศึกษาในประเทศจีนที่มีอยู่เป็นทุนการศึกษาตามโครงการความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลจีน โดยรัฐบาลไทยเป็นผู้จ่ายค่าเดินทางไป-กลับ และจ่ายเบี้ยเลี้ยงค่าใช้จ่ายประจำเดือนให้จำนวนหนึ่ง รัฐบาลจีนเป็นผู้จ่ายค่าเล่าเรียน ค่าที่พัก ค่ารักษาพยาบาล และค่าใช้จ่ายประจำเดือนให้เงินค่าใช้จ่ายประจำเดือนที่รัฐบาลจีนจ่ายให้ก็นั่นค่อนข้างน้อย เพียงพอใช้เป็นค่าอาหารประจำวันและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ถ้ารัฐบาลไทย

ไม่จ่ายเงินสมทบ จะทำให้การครองชีพค่อนข้างอดขัดและไม่อาจมีเงินพอสำหรับการเดินทางไปทัศนศึกษาออกกรุงปักกิ่งได้ ซึ่งนับว่าเป็นเรื่องน่าเสียดายมาก เพราะการเดินทางไปศึกษาต่างประเทศจีนโดยอยู่แต่ในมหาวิทยาลัยในกรุงปักกิ่งนั้นจะไม่มีโอกาสได้ทราบถึงชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมที่แท้จริงของชาวจีน ซึ่งอาศัยอยู่ในประเทศอันกว้างใหญ่ มีความแตกต่างกันระหว่างภูมิภาคต่าง ๆ ทางด้านภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ภาษา (พูด) และการดำเนินชีวิต

นอกเหนือจากทุนการศึกษาที่จัดสรรตามโครงการร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทย-จีนแล้ว รัฐบาลไทยก็น่าจะพิจารณาจัดทุนการศึกษาของรัฐบาลไทยขึ้นเอง อีกส่วนหนึ่งเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ในโครงการดังกล่าวตามความเหมาะสมและความจำเป็นที่จะต้องให้บุคลากรด้านนี้ในประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อให้ได้มีบุคลากรผู้มีความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมจีนมาใช้ปฏิบัติราชการให้พอกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ

จ. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำโครงการร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยไทย-จีน ด้านการศึกษาวิชาภาษาจีนและจีนศึกษา

ปัจจุบันมีมหาวิทยาลัยหลายแห่งในประเทศไทยที่เปิดสอนวิชาภาษาจีนในระดับปริญญาตรี โดยเฉพาะที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เปิดสอนเป็นวิชาเอก-โท และวิชาเลือกและได้ผลิตบัณฑิตออกมาจำนวนหนึ่งแล้ว หากจะมีการพัฒนาการเรียนการสอนและแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยฯ กับสถาบันสอนภาษากรุงปักกิ่ง ก็จะ

ได้รับประโยชน์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย โดยปกติอาจารย์ของสถาบันฯ ก็ออกไปสอนตามประเทศต่างๆ อยู่แล้ว หากจะมีการทำความตกลงกันระหว่างมหาวิทยาลัยฯ กับสถาบันฯ ภายใต้งโครงการแลกเปลี่ยนทางวิชาการของรัฐบาลทั้งสองแล้วก็จะเป็นไปได้ที่จะให้อาจารย์ของสถาบันฯ มาสอนในมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และอาจารย์ของมหาวิทยาลัยฯ ไปศึกษาดูงานหรือร่วมกับอาจารย์ของสถาบันฯ เขียนตำราเพื่อใช้สอนนักศึกษาไทย

ทางด้านนักศึกษาก็อาจมีการลงทะเบียนข้ามมหาวิทยาลัย (cross registration) โดยส่งนักศึกษาของมหาวิทยาลัยไปเรียนบางวิชาที่สถาบันฯ ซึ่งวิธีการนี้มหาวิทยาลัยต่างประเทศหลายแห่งโดยเฉพาะของอังกฤษและสหรัฐอเมริกาได้ทำอยู่แล้ว และเป็นวิธีการที่ได้ผลเป็นที่น่าพอใจมาก เพราะนักศึกษาก็ได้เรียนรู้ทั้งภาษา วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของคนจีนด้วยในเวลาเดียวกัน

อาจารย์สถาบันฯ มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการสอนภาษาจีนแก่คนต่างชาติที่เรียนภาษาจีนเป็นภาษาที่สองอยู่แล้ว ไม่ว่าจะในแง่วิธีการสอนหรือการสร้างตำราเพื่อใช้ประกอบการสอน หากได้มีการศึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันกับผู้สอนภาษาจีนในมหาวิทยาลัยของไทย และร่วมกันวิจัยเขียนตำราก็จะทำให้การเรียนการสอนภาษาจีนเป็นภาษาที่ 2 แก่คนไทยได้ผลดียิ่งขึ้น ทำให้นักศึกษาที่ไม่มีความรู้ในภาษาจีนมาก่อนเกิดความสนใจ กล้าที่จะเรียนภาษาจีน และมีโอกาสที่จะศึกษาได้ผลสำเร็จมากขึ้น ไม่ใช่เป็นลักษณะการสอนภาษาจีนที่มีแต่นักศึกษาที่มาจากครอบครัวจีน

และเคยเรียนภาษาจีนมาก่อนแล้วเท่านั้นที่จะสามารถเรียนจนถึงขั้นเป็นวิชาเอก-โท อย่างได้ผลดีดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ในแง่ของการส่งเสริมการศึกษาและวิจัยของนักศึกษาผู้เรียนจีนศึกษาไม่ว่าจะเน้นหนักในด้านประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ กฎหมาย ฯลฯ ก็ตาม ก็จะทำให้นักศึกษาเหล่านั้นได้มีโอกาสเรียนรู้ภาษาจีนเพื่อการวิจัยและการศึกษาในขั้นสูงต่อไป

ทั้งหมดนี้ก็จะขึ้นอยู่กับบริหารมหาวิทยาลัยและความเห็นชอบของรัฐบาล สำหรับช่องทางนั้นเป็นสิ่งที่มิได้อยู่แล้วโดยผ่านทางโครงการร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทย-จีน ซึ่งกรมวิเทศสหการเป็นผู้ดำเนินการร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่แล้วในขณะนี้

สรุป
บทบาทความสำคัญของจีนในโลกปัจจุบันไม่ว่าจะทางด้านการเมือง เศรษฐกิจการค้า การทหารและวัฒนธรรม นั้นเป็นสิ่งที่จะปฏิเสธไม่ได้ จีนเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดและมีประวัติศาสตร์เกี่ยวข้องกับประเทศไทยมานาน ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทย-จีน นับวันจะขยายตัวเพิ่มมากขึ้น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องรู้จักจีนมากขึ้นทั้งในทางกว้างและลึก การศึกษาเกี่ยวกับจีน (Chinese Studies) จึงเป็นสิ่งที่จะต้องได้รับความสนใจและให้ความสำคัญมากขึ้น ดังนั้นรัฐบาลจะต้องพิจารณาหาทางสนับสนุนให้บุคลากรในวงราชการไทยผู้รับผิดชอบด้านการศึกษา วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการต่างประเทศได้ออกไปศึกษาในประเทศจีนเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะทางด้านภาษาและวัฒนธรรม

เพื่อกลับมาปฏิบัติราชการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีนต่อไป สังคมจีนเป็นสังคมใหญ่ วัฒนธรรมจีนเป็นวัฒนธรรมเก่าแก่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน สังคมและวิถีชีวิตของคนจีนในแผ่นดินใหญ่เป็นสิ่งที่น่าศึกษาและต้องเรียนรู้ มีสิ่งที่แอบแฝงซ่อนเร้นอยู่อีกมากมายในสังคมนี้ที่เราไม่สามารถรู้และเข้าใจได้โดยปราศจากการเรียนรู้ภาษาจีน หรือการเข้าไปใช้ชีวิตร่วมกับคนจีนในประเทศจีนเอง ด้วยการเรียนรู้และความเข้าใจเหล่านี้ จะช่วยสร้างทัศนคติที่ถูกต้องและเข้าใจจีนตามที่เป็นจริง ซึ่งจะ เป็นประโยชน์ต่อราชการในการสร้างนโยบายต่างประเทศและความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีนต่อไป ♦

เอกสารอ้างอิง

1. กองบริการการศึกษา, คู่มือนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปี 2527
2. Beijing Language Institute, 1982-1983, (Students Handbook).
3. The China Handbook Editorial Committee, China Handbook Series : Education and Science, Beijing, Foreign Language Press, 1983
4. Maugar, Peter, et.al. Education in China, London, Anglo-Chinese Educational Institute, 1974
5. Official Register of Harvard University, Courses of Instruction, 1975-1976, Mass. Publication office, Holyoke Center 651, 1975.